

ARCHIWUM ETNOGRAFICZNE

Tropem Kolberga-etnograficzne badania terenowe Zagłębia Dąbrowskiego

Projekt MKiDN- Kolberg 2014

Miejscowość: Sarnów	Zagadnienie ogólne: Zwyczaje i obrzędy wielkanocne	Zagadnienie szczegółowe: Niedziela Palmowa
Województwo: Śląskie		
Informator: Krystyna Musiał		
Badacz: Alicja Galeja	Numer karty: 1	
Data: 26. 05. 2014		

CZĘŚĆ I

METRYCZKA

Dane informatora:

1. Imię i nazwisko informatora: Krystyna Musiał
2. Data (rok) i miejsce urodzenia: 07. 08. 1929, Sarnów
3. Miejsce zamieszkania (od kiedy mieszka w danej miejscowości, wsi?): Sarnów, od 1929
4. Wyznanie: rzymsko- katolickie
5. Wykształcenie i zawód: szkoła podstawowa, krawcowa

CZĘŚĆ II

I. NIEDZIELA PALMOWA

1. Niedziela Palmowa przypada na tydzień przed Wielkanocą. Niedziela ta kiedyś nazywana była również Kwietną, ponieważ wtedy wszystkie kwiaty zakwitały.
2. W Niedzielę Palmową święcono gałązki wierzbowe. Oprócz nich, święcone były również: jałowiec, wierzba, borowina oraz orzech laskowy wraz z baziami. Z poświęconych gałązek później wykonywano krzyżyk (głównie z drewna wierzby). Następnie konstrukcję w formie krzyżyka zanoszono na pole, by chroniła ona uprawy rolne od burzy i gradobicia oraz przyniosła urodzaj. Palma wielkanocna wykonywała była głównie przez gospodynię domu, niekiedy pomagały jej dzieci. Palma był zrobiona z gałązek wierzby, przyozdobiona kwiatkami, starano się, by była jak najbardziej kolorowa i duża.
3. Na terenie Sarnowa innych obrządków związanych z Niedzielą Palmową nie było.

ARCHIWUM ETNOGRAFICZNE

Tropem Kolberga-etnograficzne badania terenowe Zagłębia Dąbrowskiego

Projekt MKiDN- Kolberg 2014

Miejscowość: Sarnów	Zagadnienie ogólne: Zwyczaje i obrzędy wielkanocne	Zagadnienie szczegółowe: Wielki Tydzień
Województwo: Śląskie		
Informator: Krystyna Musiał		
Badacz: Alicja Galeja	Numer karty: 2	
Data: 26. 05. 2014		

II. WIELKI TYDZIEŃ

Wielki Czwartek

1. Dzień ten nie był nazywany inaczej niż Wielkim Czwartkiem.
2. W Wielki Czwartek chodzono do kościoła, po to, by wysłuchać nabożeństwa wielkoczwartkowego. Dziś również uczestniczy się w takich nabożeństwach.
3. Przed wschodem słońca myto się w wodzie źródlanej – dla pozostania przy zdrowiu, dla posiadania szczęścia, miłości, pieniędzy i by żyło się jak najlepiej. Dziś zwyczaje te zanikły pewnie z tego powodu, że ludzie w obecnych czasach przestają wierzyć w „magiczną moc wody ze źródła”, nie mają na to czasu.

Wielki Piątek

4. Dzień ten nazywany był jedynie Wielkim Piątkiem.
5. W Wielki Piątek odbywała się droga Krzyżowa upamiętniająca Mękę Pańską. Dziś również uczestniczymy w Drodze Krzyżowej, jednak nie tak tłumnie jak nasi przodkowie.
6. Brak.

Wielka Sobota

7. Dzień ten nazywany był tylko Wielką Sobotą.
8. W Wielką Sobotę święcono pokarmy: chleb, kiełbasę, sól, jaja, pisanki, baby wielkanocne, chrzan, baranki z ciasta. Wieczorem palono ognisko, odbywało się święcenie ognia i wody, która później służyła przy chrzcie. Dziś również kultywuje się święcenie pokarmów w kościele.
9. Wieczorem, w Wielką Sobotę obok kościoła rozpalane było ognisko. Odbywały się obrządki na cześć ognia i wody. Dziś obrządki te zniknęły.
10. Katalog potraw święconych dawniej i współcześnie zbytnio się nie zmienił. Dziś zanosimy dodatkowo do kościoła różne współczesne słodycze. Dawniej święcono pokarmy w domach, dziś są zanoszone do kościoła, gdzie ksiądz przechodząc po kościele pokrapia koszyki tylko symbolicznie wodą święconą.

ARCHIWUM ETNOGRAFICZNE

Tropem Kolberga-etnograficzne badania terenowe Zagłębia Dąbrowskiego

Projekt MKiDN- Kolberg 2014

Miejscowość: Sarnów	Zagadnienie ogólne: Zwyczaje i obrzędy wielkanocne	Zagadnienie szczegółowe: Wielki Tydzień
Województwo: Śląskie		
Informator: Krystyna Musiał		
Badacz: Alicja Galeja	Numer karty: 3	
Data: 26. 05. 2014		

Wielka Niedziela

11. Niedziela Wielkanocna nazywana była również Niedzielą Zmartwychwstania.

12. Obrzędy pozwalały na wygarnianie z pieca popiołów tylko raz, później nie można było już tego robić. Na stole wtedy królowało jajko- nikt nie mógł go stamtąd zdejmować.

13. Dawniej na stole wielkanocnym było podobnie, jak dziś: na stole stały poświęcone potrawy, np. kiełbasa, chleb, chrzan. Jajka były nieodzowną częścią wielkanocnych obrządków, potem je dzielono i składano sobie życzenia. Śniadanie przygotowywała gospodyni domu wraz z resztą rodziny, która pomagała w zastawieniu stołu i ułożeniu potraw na stole.

14. Po obfitym wielkanocnym śniadaniu trwającym przed poranną rezurekcją do południa, odwiedzano się nawzajem. Dzisiaj po prostu odpoczywamy, niekiedy u bliskich, niekiedy w naszych domach.

Poniedziałek Wielkanocny

15. Poniedziałek ten nazywany był, jak dzisiaj, Lanym Poniedziałkiem, czy też Śmigusem- Dyngusem.

16. Tego dnia polewano się wodą; ale nie symbolicznie, wtedy chłopcy wrzucali głównie młode dziewczyny do rzek, jezior, strumyczków, by okazać swoją sympatię. Dziewczyna, która w ten dzień nie dostała „zaszczytu” oblania wodą, czuła się obrażona. Dziś pokrapiamy się tylko odrobiną perfum, czy wody. W Poniedziałek Wielkanocny obowiązkowe było również poranne nabożeństwo, na które chodziła cała rodzina.

17. Na terenie Sarnowa nie praktykowano takich obrządków.